

УДК 655.4(477)"2013"

Анатолій Мураховський,
перший заступник голови
Державного комітету телебачення
і радіомовлення України

Світлана Буряк,
завідувач відділу статистичного
моніторингу та аналізу друку
Книжкової палати України

Книговидання в Україні: аналітичний огляд за підсумками 2013 року

Проаналізовано стан українського книговидання за 2013 рік за асортиментом видавничої продукції, її мовною та територіальною ознаками. Наведено статистичні дані щодо випуску книг і брошур провідними вітчизняними видавництвами різної форми власності, в тому числі сфери управління Держкомтелерадіо України.

Ключові слова: асортимент видавничої продукції, кількісні показники, аналіз випуску видань, видавництва, видавничі організації, книговидання.

У 2013 році в Книжкову палату України надійшло й зареєстровано 26 323 назви книг і брошур загальним тиражем 69 575,7 тис. пр., що порівняно з даними 2012 року становить: за назвами — 101,1%, за тиражами — 112,0%. За результатами 2013 року на одного жителя в Україні припадає 1,53 книги. Авторефератів дисертацій випущено 7960 друк. од. тиражем 807,8 тис. пр. Їхній випуск за кількістю назв збільшився на 195 друк. од., або на 2,5%, тиражі — на 16,7 тис. пр., або на 2,1%. Авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук надійшло 1222 друк. од. тиражем 126,3 тис. пр., тобто 15,4% загальної кількості назв і 15,6% загального тиражу цього асортименту друкованої продукції, кандидата наук — 6738 друк. од. (84,6%) тиражем 681,5 тис. пр. (84,4%).

Образотворчих видань вийшло 557 друк. од. тиражем 1565,7 тис. пр., у порівнянні з 2012 роком кількість видань зменшилась на 91 друк. од., тираж — на 913,3 тис. пр. Різноманітним відзначився випуск книжкових образотворчих видань. Їхня кількість становить 518 друк. од. тиражем 1524,3 тис. пр. (93% загальної кількості назв і 97,4% загального тиражу). У порівнянні з 2012 роком кількість книжкових образотворчих видань знизилась на 96 назв, або на 15,6%, тиражі — на 441,8 тис. пр., або на 22,5%; аркушевих образотворчих видань вийшло 39 назв тиражем 41,4 тис. пр., що становить 7% загальної кількості назв і 2,6% загального тиражу. Порівняно з 2012 роком кількість назв збільшилась на 5 друк. од. (14,7%), тиражі зменшились на 471,5 тис. пр. (91,9%).

Картографічних видань у 2013 році випущено 275 друк. од. тиражем 864,4 тис. пр., порівняно з 2012 роком за назвами

їхня кількість зросла на 18 друк. од. (7%), а тиражі зменшились — на 29,6 тис. пр. (3,3%).

Нотних видань надійшло в Книжкову палату України 217 друк. од., що менше на 25 друк. од. у порівнянні з даними 2012 року (10,3%), тиражі зросли на 13,9 тис. пр. (14,4%). Домінують серед нотних видань твори вокальної музики: 98 назв тиражем 52,8 тис. пр., або 45,2% загальної кількості назв і 48% загального тиражу. Творів інструментальної музики надійшло 64 назви тиражем 31,2 тис. пр., відповідно 29,5% і 28,3%.

Загальні дані про випуск неперіодичних видань у 2013 році показано в табл. 1.

У 2013 році порівняно з 2012 роком у загальному асортименті книг і брошур спостерігається збільшення як за назвами, так і за тиражами: брошур на 395 друк. од. (12,3%) та на 1888,0 тис. пр. (29,0%); зріс випуск видань в обкладинці на 338 друк. од. (2,0%) та на 6473,2 тис. пр. (24,8%); нових видань випущено більше на 424 друк. од. (1,7%) та на 10 244,8 тис. пр. (18,5%). Збільшився випуск серійних видань за назвами на 507 друк. од. (10,8%) та на 2167,6 тис. пр. (15,2%). Перекладних видань видруковано більше на 140 друк. од. (7,8%) та на 1986,8 тис. пр. (21,6%). Спостерігається збільшення випуску як за назвами, так і за тиражами книг і брошур з електронним додатком, відповідно на 92 друк. од., або на 93,9%, та на 96,1 друк. од. (27,4%). Випуск книг було зменшено на 108 друк. од. (на 0,5%), однак тиражі зросли на 5567,2 тис. пр. (на 10,0%); видань у палітурці випущено за назвами менше на 51 друк. од. (0,5%), а тиражі збільшились на 982,0 тис. пр. (2,7%); перевидань менше на 137 друк. од. (9,6%), тиражі також зменшились на 2789,6 тис. пр. (42,1%) (табл. 2).

Таблиця 1

Загальні дані про випуск неперіодичних видань

Види видань	2012		2013			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2012 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2012 року
Книги і брошури	26 036	62 120,5	26 323	101,1	69 575,7	112,0
Автореферати дисертацій	7 765	791,1	7 960	102,5	807,8	102,1
Образотворчі видання	648	2 479,0	557	86,0	1 565,7	63,2
Картографічні видання	257	894,0	275	107,0	864,4	96,7
Нотні видання	242	96,2	217	89,7	110,1	114,4

Загальна характеристика випуску книг і брошур

Види видань	2012		2013			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2012 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2012 року
Усього, у т. ч.:	26 036	62 120,5	26 323	101,1	69 575,7	112,0
<i>Книги</i>	22 829	55 618,4	22 721	99,5	61 185,6	110,0
% відношення до кількості назв, тиражу	87,7	89,5	86,3		87,9	
<i>Брошури</i>	3 207	6 502,1	3 602	112,3	8 390,1	129,0
% відношення до кількості назв, тиражу	12,3	10,5	13,7		12,1	
<i>У палітурці</i>	9 432	36 053,3	9 381	99,5	37 035,3	102,7
% відношення до кількості назв, тиражу	36,2	58,0	35,6		53,2	
<i>В обкладинці</i>	16 604	26 067,2	1 6942	102,0	32 540,4	124,8
% відношення до кількості назв, тиражу	63,8	42,0	64,4		46,8	
<i>Нові видання</i>	24 605	55 492,0	25 029	101,7	65 736,8	118,5
% відношення до кількості назв, тиражу	94,5	89,3	95,1		94,5	
<i>Перевидання</i>	1 431	6 628,5	1 294	90,4	3 838,9	57,9
% відношення до кількості назв, тиражу	5,5	10,7	4,9		5,5	
<i>Серійні видання</i>	4 713	14 243,0	5 220	110,8	16 410,6	115,2
% відношення до кількості назв, тиражу	18,1	22,9	19,8		23,6	
<i>Перекладні видання</i>	1 787	9 177,8	1 927	107,8	11 164,6	121,6
% відношення до кількості назв, тиражу	6,9	14,8	7,3		16,0	
<i>Книги і брошури з електронним додатком</i>	98	351,2	190	193,9	447,3	127,4
% відношення до кількості назв, тиражу	0,4	0,6	0,7		0,6	

Більше половини (57%) книг і брошур за тиражними групами (табл. 3) друкується тиражем до 0,5 тис. пр., у порівнянні з аналогічними даними 2012 року кількість назв зросла на 111 друк. од., або на 0,7%, а тиражі зменшилися на 152,5 тис. пр., або на 6,7%. Найпопулярнішими у цій групі є навчальні та методичні видання для вищих навчальних закладів, які становлять 33,6% загальної кількості назв і 37,2% загального тиражу; наукові (30,8% та 35,2%); офіційні видання (19,6% і 21,4%). Видань тиражем від 0,5 до 1 тис. пр. випускається 11,2% загальної кількості назв і 4,5% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв зменшилась на 328 друк. од. (10%), тиражі — на 33,6 тис. пр. (1,1%). У цій групі домінують літературно-художні видання для дорослих (35%) та науково-популярні (12,2%). Видань тиражем від 1 до 5 тис. пр. випускається 22,9% загальної кількості назв і 25,2% загального тиражу, порівняно з 2012 роком їхня кількість збільшилась за назвами на 116 друк. од. (2%), за тиражами — на 934,3 тис. пр. (5,6%); у цій групі переважають навчальні та методичні видання (40,5%), література для дітей та юнацтва (23,8%) і науково-популярна (15,8%). Видання тиражем від 5 до 10 тис. пр. становлять 4,1% загальної кількості назв і 13,3% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв зросла на 253 друк. од. (30,8%), тиражі — на 2375,0 тис. пр. (34,5%); у цій групі домінують художня зарубіжна література (39,6%), підручники і посібники для загальноосвітньої школи (32,7%). Видання тиражем від 10 до 50 тис. пр. становлять 2,9% загальної кількості назв і 24,6% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв збільшилась на 108 друк. од. (16,7%), тиражі — на 1917,2 тис. пр. (12,6%); у цій групі переважають видання для організації дозвілля (41%) та довідкові (30,8%). Тиражем від 50 до 100 тис. пр. випущено 0,2% загальної кількості назв і 6,6% загального тиражу, що

на 7 друк. од. (11,1%) менше, ніж у 2012, а тираж зменшився на 343,1 тис. пр. (6,9%); у цій групі надавалася перевага підручникам і посібникам для 10—11 класів (64,8%). Видань тиражем більше 100 тис. пр. випущено 0,3% і 20% загальної кількості назв та загального тиражу, порівняно з позаминулим роком кількість назв збільшилась на 19 друк. од. (31,7%), тиражі зросли на 2757,9 тис. пр. (24,6%). Найбільше у цій групі випущено підручників і посібників для 1—4 класів (83,5%).

Без зазначення тиражів у випускних даних і формах звітності надійшло 358 друк. од., що становить у процентному відношенні до загальної кількості назв 1,4%.

Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами (табл. 4) підтверджує, що в її загальній масі домінують книги і брошури політичної та соціально-економічної літератури — 6320 друк. од. загальним тиражем 5779,0 тис. пр. (24% загальної кількості назв і 8,3% загального тиражу). Порівняно з 2012 роком кількість назв зменшилась на 172 друк. од., або на 2,6%, тиражі — на 874,3 тис. пр., або на 13,1%. На другій сходинці — література з освіти та культури — 5496 друк. од. тиражем 35 337,2 тис. пр. (20,9% загальної кількості назв і 50,8% загального тиражу). Порівняно з 2012 роком кількість назв збільшилась на 1022 друк. од., або на 22,8%, тиражі — на 9180,1 тис. пр., або на 35,1%. Далі — художня література — 4113 друк. од. тиражем 9482,2 тис. пр. (15,6% і 13,6%), у порівнянні з 2012 роком і кількість назв, і тиражі зросли відповідно на 69 друк. од., або на 1,7%, та на 133,8 тис. пр., або на 1,4%. Технічної літератури надійшло 2833 друк. од. тиражем 6155,4 тис. пр. (10,8% і 8,8%), у порівнянні з 2012 роком кількість назв зменшилась на 20 друк. од., або на 0,7%, тиражі — на 631,4 тис. пр., або на 9,3%.

Розподіл випуску книг і брошур за тиражними групами

Тиражна група	2012		2013			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2012 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2012 року
Усього	26 036	62 120,5	26 323	101,1	69 575,7	112,0
до 0,5 тис. пр.	14 901	4 093,5	15 012	100,7	3 941,0	93,3
до 1,0 тис. пр.	3 286	3 174,4	2 958	90,0	3 140,8	98,9
до 5,0 тис. пр.	5 915	16 619,5	6 031	102,0	17 553,8	105,6
до 10,0 тис. пр.	821	6 885,3	1 074	130,8	9 260,3	134,5
до 50,0 тис. пр.	647	15 218,1	755	116,7	17 135,3	112,6
до 100,0 тис. пр.	63	4 937,7	56	88,9	4 594,6	93,1
більше 100,0 тис. пр.	60	11 192,0	79	131,7	13 949,9	124,6
без зазначення тиражів	343	—	358	104,4	—	—

Таблиця 4

Випуск книг і брошур за укрупненими тематичними розділами

Тематичні розділи	2012		2013			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2012 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2012 року
Усього	26 036	62 120,5	26 323	101,1	69 575,7	112,0
Політична і соціально-економічна література	6 492	6 653,3	6 320	97,4	5 779,0	86,9
Природничо-наукова література	1 757	916,8	1 653	94,1	938,7	102,4
Технічна література	2 853	6 786,8	2 833	99,3	6 155,4	90,7
Сільськогосподарська література	612	715,5	661	108,0	970,0	135,6
Медицина. Охорона здоров'я	1 069	1 935,5	958	89,6	2 160,8	111,6
Фізична культура і спорт	184	310,1	159	86,4	146,0	47,1
Література з освіти та культури	4 474	26 157,1	5 496	122,8	35 337,2	135,1
Друк у цілому. Книгознавство. Преса. Поліграфія	362	182,0	320	88,4	174,8	96,0
Мистецтво. Мистецтвознавство	381	763,7	335	87,9	710,1	93,0
Література з філологічних наук	1 210	928,8	1 110	91,7	814,7	87,7
Художня література. Фольклор	4 044	9 348,4	4 113	101,7	9 482,2	101,4
Література для дітей	2 555	7 297,7	2 339	91,5	6 721,4	92,1
Література універсального змісту	43	124,8	26	60,5	185,4	148,6

В асортименті книжкового потоку за цільовим призначенням (табл. 5), як і раніше, переважають книги соціально значущої тематики. Як за назвами, так і за тиражами лідирують видання навчальної та методичної літератури (8955 друк. од. тиражем 36 540,2 тис. пр.), що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 34% і 52,5% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв збільшилась на 344 друк. од., або на 4%, тиражі — на 8676,1 тис. пр., або на 31,1%. Наукові видання посідають другу позицію за кількістю назв (5500 друк. од., тобто 20,9% загальної кількості назв), що збільшилась на 197 друк. од. (3,7%), а от за тиражами (1803,9 тис. пр., тобто 2,6% загального тиражу) поступаються літературно-художнім (третє місце) і зменшились на 11,0 тис. пр. (0,6%); літературно-художніх видань надруковано 4113 друк. од. загальним тиражем 9482,2 тис. пр., що становить у процентному відношенні до загальної кількості назв 15,6% і 13,6% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв зросла на 69 друк. од. (1,7%), тиражі — на 133,8 тис. пр. (1,4%). Видань для дітей та юнацтва (четверте місце) надруковано 2339 друк. од. тиражем 6721,4 тис. пр. (8,9% і 9,7%), порівняно з 2012 роком кількість назв зменшилась на 215 друк. од. (8,4%), тиражі — на 576,1 тис. пр. (7,9%). Науково-популярних

видань (п'яте місце) надруковано 1212 друк. од. тиражем 1860,9 тис. пр. (4,6% і 2,7%), однак у порівнянні з 2012 роком їх кількість знизилась за назвами на 292 друк. од. (19,4%), за тиражами — на 330,2 тис. пр. (15,1%).

Минулого 2013 року 62% загальної кількості назв (16 310 друк. од.) і 54,5% загального тиражу (37 892,9 тис. пр.) книг і брошур випущено українською мовою (табл. 6). Кількість назв порівняно з 2012 роком зменшилась на 32 друк. од. (0,2%), тиражі зросли на 6323,3 тис. пр. (20%). Мовами національних меншин книг і брошур видруковано 7412 друк. од. тиражем 28 079,7 тис. пр., тобто 28,2% загальної кількості назв і 40,4% загального тиражу. Порівняно з 2012 роком кількість назв збільшилась на 201 друк. од., або на 2,8%, а тиражі — на 1317,8 тис. пр., або на 4,9%; російською мовою випущено 7198 друк. од. тиражем 27 652,0 тис. пр., що становить 27,3% і 39,7% загальної кількості назв і загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв збільшилась на 164 друк. од. (2,3%), тиражі зросли на 1107,1 тис. пр. (104,2%). Серед книг і брошур, виданих іноземними мовами, найбільше випущених англійською — 509 друк. од. тиражем 1084,7 тис. пр. (1,9% і 1,6%) (у порівнянні з 2012 роком кількість назв збільшилась на 18 друк. од., або на 3,7%, тиражі зменшились на 503,6 тис. пр., або на 31,7%) та німецькою —

73 друк. од. тиражем 308,4 тис. пр. (у порівнянні з 2012 роком кількість назв зменшилась на 3 друк. од. (3,9%), тиражі зросли на 181,2 тис. пр., або 142,5%.

В асортименті друкованої продукції 15,6% загальної кількості видань за назвами і 13,6% загального тиражу — художня література. Українською мовою випущено 2032 друк. од., або 49,4% загальної кількості назв, тира-

жем 2164,0 тис. пр., або 22,8% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв збільшилась на 86 друк. од. (4,4%), тиражі, навпаки, зменшились на 125,1 тис. пр. (5,5%); російською мовою — 1787 друк. од. (43,4%) тиражем 7159,0 тис. пр. (75,5%), порівняно з 2012 роком кількість видань зменшилась на 2 друк. од. (0,1%), тиражі зросли на 287,3 тис. пр. (4,2%) (табл. 7).

Таблиця 5

Випуск книг і брошур за цільовим призначенням

Розділи цільового призначення	2012		2013			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2012 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2012 року
Усього	26 036	62 120,5	26 323	101,1	69 575,7	112,0
Наукові видання	5 303	1 814,9	5 500	103,7	1 803,9	99,4
Науково-популярні видання	1 504	2 191,1	1 212	80,6	1 860,9	84,9
Нормативно-практичні видання	665	1 425,6	649	97,6	1 273,6	89,3
Офіційні видання	883	499,2	1 033	117,0	371,5	74,4
Громадсько-політичні видання	62	67,7	59	95,2	73,0	107,8
Навчальні та методичні видання	8 611	27 864,1	8 955	104,0	36 540,2	131,1
Літературно-художні видання	4 044	9 348,4	4 113	101,7	9 482,2	101,4
Видання для дітей та юнацтва	2 554	7 297,5	2 339	91,6	6 721,4	92,1
Довідкові видання	705	1 721,1	610	86,5	1 439,7	83,6
Інформаційні видання	59	25,2	63	106,8	173,6	688,9
Видання для видавців і книго-розповсюджувачів	1	0,1	—	—	—	—
Бібліографічні видання	185	36,7	180	97,3	38,6	105,2
Видання для організації дозвілля	868	8 425,6	970	111,8	8 313,3	98,7
Рекламні видання	4	1,4	9	225,0	8,0	571,4
Література релігійного змісту	588	1 401,9	631	107,3	1 475,8	105,3

Таблиця 6

Випуск книг і брошур мовами народів світу

Мова видання	2012		2013	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	26 036	62 120,5	26 323	69 575,7
Українська	16 342	31 569,6	16 310	37 892,9
Англійська	491	1 588,3	509	1 084,7
Білоруська	—	—	1	0,3
Болгарська	—	—	1	0,5
Вірменська	1	0,2	—	—
Грузинська	2	0,8	—	—
Іспанська	8	3,1	17	25,3
Італійська	—	—	1	1,0
Казахська	6	2,3	9	2,7
Кримськотатарська	20	17,7	38	35,1
Латинська	—	—	2	3,5
Молдавська	9	4,8	9	0,9
Німецька	76	127,2	73	308,4
Перська	—	—	1	0,2
Польська	19	6,8	24	1,6
Російська	7 034	26 544,9	7 198	27 652,0
Румунська	15	26,7	23	32,9
Русинська	4	2,3	3	1,3
Словацька	—	—	1	0,5
Старослов'янська (церковнослов'янська)	15	6,4	15	6,8
Турецька	2	0,7	1	0,1
Угорська	17	25,1	17	4,3
Фінська	1	0,7	—	—
Французька	22	28,3	27	116,9
Чеська	—	—	1	0,1
Видання українською і російською мовами	940	500,2	978	600,2

Продовження таблиці 6

Видання кількома мовами народів України	47	40,9	64	58,3
Видання кількома мовами народів світу	828	1 355,8	895	1 520,6
Українсько-російські словники	7	9,2	12	15,9
Словники мовами народів України	4	5,3	6	5,0
Словники мовами народів світу	126	253,2	87	188,6

Таблиця 7

Випуск художньої літератури мовами народів світу

Мова видання	2012		2013	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	4 044	9 348,4	4 113	9 482,2
Українська	1 946	2 289,1	2 032	2 164,0
Російська	1 789	6 871,7	1 787	7 159,0
Англійська	7	4,2	11	10,6
Білоруська	—	—	1	0,3
Болгарська	—	—	1	0,5
Вірменська	1	0,2	—	—
Грузинська	2	0,8	—	—
Кримськотатарська	11	5,7	8	4,1
Латинська	—	—	1	3,0
Молдавська	1	0,5	—	—
Німецька	2	0,2	1	0,1
Польська	2	0,1	2	2,5
Румунська	2	1,0	—	—
Русинська	3	1,6	2	0,6
Старослов'янська (церковнослов'янська)	1	0,1	4	3,0
Турецька	2	0,6	—	—
Угорська	3	2,0	—	—
Французька	—	—	3	0,6
Українською і російською мовами	215	127,7	214	95,8
Кількома мовами народів України	11	11,9	13	14,8
Кількома мовами народів світу	46	31,0	33	23,3

Дитячої літератури у 2013 році (табл. 8) надруковано 2339 друк. од. тиражем 6721,4 тис. пр., що становить 8,9% загальної кількості назв і 9,7% загального тиражу. Її випуск за кількістю назв порівняно з 2012 роком зменшився на 215 друк. од., або на 8,4%, тиражі — на 1253,1 тис. пр., або на 28,6%. Середній тираж дитячої літератури у 2013 році становив 2,9 тис. пр. (у 2012 — 2,9 тис. пр., у 2011 — 2,8 тис. пр.). Українською мовою випущено 1315 друк. од. тиражем 3128,6 тис. пр. — 56,2% загальної кількості назв і 46,5% загального тиражу, російською — 957 друк. од. тиражем 3454,8 тис. пр. — 40,9% загальної кількості назв і 51,4% загального тиражу. Іншими мовами випущено 67 друк. од. тиражем 138,0 тис. пр. (2,9% загальної кількості назв і 2,1% загального тиражу).

Видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності (табл. 9) випущено 7476 друк. од. загальним тиражем 3349,9 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 28,4% і 4,8% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв зменшилась на 488 друк. од., або на 6,1%, тиражі збільшились на 167,3 тис. пр., або на 5,3%, у тому числі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо України — 296 друк. од. (1,1%) тиражем 398,8 тис. пр. (0,6%), у порівнянні з 2012 роком кількість назв зменшилась на 60 друк. од., або на 16,9%, тиражі — на 35,5 тис. пр., або на 8,2%. Видавництва і видавничі організації з іншими формами власності випустили 18 847 друк. од. (80,8%) тиражем 66 225,8 тис. пр. (95,2%), у порівнянні з 2012 роком кількість назв збільшилась на 775 друк. од. (4,3%), тиражі — на 7287,9 тис. пр. (12,4%).

Таблиця 8

Випуск дитячої літератури мовами народів світу

Мова видання	2012		2013	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	2 554	7 297,5	2 339	6 721,4
Українська	1 631	4 381,7	1 315	3 128,6
Російська	881	2 876,2	957	3 454,8
Англійська	3	0,2	24	14,1
Кримськотатарська	1	0,5	1	0,5
Німецька	6	2,2	4	2,0
Румунська	—	—	3	15,0
Словацька	—	—	1	0,5
Видання українською і російською мовами	23	24,4	21	91,9
Кількома мовами народів світу	9	12,3	13	14,0

Образотворчих видань у 2013 році випущено видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності 32 друк. од. загальним тиражем 21,3 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 5,7% і 1,4% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв зменшилась на 8 друк. од., або на 20%, тиражі — на 20,2 тис. пр., або на 48,7%, у тому числі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо України — 8 друк. од. (1,4%) тиражем 8,1 тис. пр. (0,5%), у порівнянні з 2012 роком кількість назв зменшилась на 2 друк. од., або на 20%, тиражі — на 3,0 тис. пр., або на 58,8%. Видавництва і видавничі організації з іншими формами власності випустили 525 друк. од. (94,3%) тиражем 1544,4 тис. пр. (98,6%), у порівнянні з 2012 роком кількість назв зменшилась на 83 друк. од. (13,7%), тиражі — на 893,1 тис. пр. (36,6%).

Нотних видань видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності випущено 39 друк. од. загальним тиражем 24,7 тис. пр., що становить 18% загальної кількості назв і 22,4% загального тиражу, порівняно з 2012 роком кількість назв знизилась на 8 друк. од., або на 17%, а тиражі зросли на 3,4 тис. пр., або на 16%, у тому чис-

лі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо України — 18 друк. од. (8,3%) тиражем 17,9 тис. пр. (16,3%), у порівнянні з 2012 роком кількість назв збільшилась на 9 друк. од., тиражі — на 8,9 тис. пр. Видавництвами і видавничими організаціями з іншими формами власності випущено 82% загальної кількості назв і 77,6% загального тиражу (178 друк. од. і 85,4 тис. пр.), у порівнянні з 2012 роком кількість назв зменшилась на 17 друк. од. (8,7%), тиражі збільшились на 10,5 тис. пр. (14%).

Видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності випущено 183 друк. од. картографічних видань тиражем 634,4 тис. пр., у порівнянні з 2012 роком спостерігається незначне зростання за кількістю назв на 3 друк. од. (1,7%), а тиражі зменшились на 21,3 тис. пр., або на 3,5%. У процентному відношенні до загальної кількості назв це становить 66,5% і 73,4% загального тиражу. Видавництва і видавничі організації з іншими формами власності випустили 33,5% загальної кількості назв і 26,6% загального тиражу, у порівнянні з 2012 роком кількість назв збільшилась на 18 друк. од. (7%), а тиражі зменшились на 29,6 тис. пр. (3,3%).

Таблиця 9

Випуск книг і брошур видавництвами та видавничими організаціями

Видавництва та видавничі організації	2012		2013	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	26 036	62 120,5	26 323	69 575,7
<i>1. Видавництва з державною формою власності, у т. ч.:</i>	<i>960</i>	<i>839,9</i>	<i>988</i>	<i>994,3</i>
Сфера управління Держкомтелерадіо України, у т. ч.:	356	434,3	296	398,8
Веселка	13	20,8	9	13,3
Вища школа	2	4,0	1	3,0
Дніпро	6	11,0	9	7,6
Донбас	89	58,8	65	28,2
Етнос	3	4,5	—	—
Здоров'я	9	16,5	8	8,0
Каменяр	30	36,8	23	180,6
Карпати	37	23,5	26	12,1
Книжкова палата України (видавнича організація)	23	2,6	18	2,5
Либідь	24	34,0	36	57,7
Мистецтво	2	1,1	3	2,4
Музична Україна	2	1,7	1	1,5
Основа	3	8,0	—	—
Світ	65	133,8	63	43,1
Січ	3	5,0	3	1,4
Таврида	28	49,8	23	22,9
Таврія	1	1,0	—	—
Техніка	5	9,4	4	8,0
Україна	7	7,0	4	6,5
Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана	4	5,0	—	—
Сфера управління інших державних установ	604	405,6	692	595,5
<i>2. Видавництва з іншими формами власності</i>	<i>4 390</i>	<i>14 268,5</i>	<i>4 243</i>	<i>18 764,0</i>
<i>3. Видавничі організації з державною формою власності</i>	<i>7 004</i>	<i>2 342,7</i>	<i>6 488</i>	<i>2 355,6</i>
<i>4. Видавничі організації з іншими формами власності</i>	<i>13 682</i>	<i>44 669,4</i>	<i>14 604</i>	<i>47 461,8</i>

У Книжкову палату України у 2013 році обов'язкові примірники видань надіслали 1665 видавничих суб'єктів (у 2012 — 1702, у 2011 — 1576). Найбільша кількість видавництв та видавничих організацій працює у м. Києві (700) та м. Харкові (179). У табл. 10 відображена інформація про десять видавництв та видавничих організацій, які надрукували найбільшу кількість книг і брошур у 2013 році як за назвами, так і за тиражами. Лідерами в Україні за кількістю випущених книг і брошур є харківське

видавництво "Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля" (1196 друк. од. тиражем 14 564,6 тис. пр.), ТОВ "Видавництво "Ранок" (818 друк. од. тиражем 3021,8 тис. пр.), харківське ТОВ "Видавництво "Фоліо" (613 друк. од. тиражем 1220,8 тис. пр.) та видавництво "Аргумент Принт" (417 друк. од. тиражем 1627,5 тис. пр.)

Шкільних підручників у 2013 році випущено 2690 друк. од. тиражем 29 870,1 тис. пр., що становить 30% загальної кількості назв і 52,5% загального тиражу навчальних і методич-

них видань (8955 друк. од. тиражем 36 540,2 тис. пр.). У порівнянні з 2012 роком кількість назв збільшилась на 770 друк. од. (40,1%), тиражі — на 8149,5 тис. пр. (37,5%). Порівнюючи книговидавництво шкільних підручників за мовами (табл. 11), бачимо, що вони друкувалися 12 мовами народів світу, серед них: українською — 1846 друк. од., або 68,6% загальної

кількості назв цього асортименту видавничої продукції, тиражем 23 214,8 тис. пр., або 77,7% загального його тиражу, російською — 503 друк. од., або 18,7% загальної кількості назв підручників, тиражем 731,6 тис. пр., що становить 14,2% тиражу всіх підручників, іншими мовами надруковано 341 друк. од. (12,7%) тиражем 2412,7 тис. пр. (8,1%).

Таблиця 10

Видавництва, які випустили найбільшу кількість книг і брошур

Видавничі суб'єкти	2012		Видавничі суб'єкти	2013	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.		Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Х.: ДП з іноземними інвестиціями "Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля"	1 098	14 430,5	Х.: ДП з іноземними інвестиціями "Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля"	1 196	14 564,6
Х.: ТОВ "Видавництво "РАНОК"	531	2 596,8	Х.: ТОВ "Видавництво "РАНОК"	818	3 021,8
Тернопіль: ТОВ "Видавництво "Навчальна книга — Богдан"	529	961,0	Х.: ТОВ "Видавництво "Фоліо"	613	1 220,8
Х.: ТОВ "Видавництво "Фоліо"	526	1 047,7	Х.: ТОВ "Аргумент Принт"	417	1 627,5
Х.: ТОВ "Видавнична група "Основа"	370	705,3	Донецьк: ТОВ "Виробничо-комерційна фірма "БАО"	374	1 486,0
Донецьк: ТОВ "Виробничо-комерційна фірма "БАО"	363	1 362,5	Тернопіль: ТОВ "Видавництво "Навчальна книга — Богдан"	367	919,4
Х.: ТОВ "ВИДАВНИЦТВО "ПЕГАС"	316	498,9	Тернопіль: Редакція газети "Підручники і посібники"	363	1 052,6
Х.: ТОВ "Аргумент Принт"	217	778,1	Х.: ТОВ "Видавнична група "Основа"	308	516,1
Х.: ПП "ЧАЙКА"	173	769,0	К.: ВД "Освіта"	278	7 772,9
Суми: ТОВ "Науково-виробниче підприємство "Росток А.В.Т."	164	134,7	Х.: ТОВ "ВИДАВНИЦТВО "ПЕГАС"	275	567,1

Таблиця 11

Випуск шкільних підручників мовами народів світу

Мова видання	2012		2013	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	1 920	21 720,6	2 690	29 870,1
Українська	1 285	16 033,2	1 846	23 214,8
Російська	383	3 511,0	503	4 242,6
Англійська	90	1 376,5	93	885,6
Іспанська	1	0,3	6	7,7
Кримськотатарська	6	7,7	18	22,7
Молдавська	7	2,8	9	0,9
Німецька	22	99,9	28	288,5
Польська	11	6,2	11	7,8
Румунська	12	25,4	12	1,3
Русинська	1	0,7	1	0,7
Угорська	11	22,4	14	3,0
Французька	8	19,6	14	108,9
Видання українською та російською мовами	1	2,0	6	97,0
Видання кількома мовами народів України	6	4,6	1	17,0
Видання кількома мовами народів світу	66	586,3	126	968,6
Словники мовами народів світу	10	22,0	2	3,0

У 2013 році більшість регіонів наростили темпи книгодрукування за назвами та тиражами (табл. 12): у Волинській області кількість виданих книг і брошур зросла на 24 друк. од., або на 8,2%, тиражі — на 373,8 тис. пр., або на 107,6%, у Івано-Франківській — на 37 друк. од. (18,8%), тиражі зросли на 20,2 тис. пр. (17,7%), у Кіровоградській —

відповідно на 4 друк. од. (2,2%) та на 46,6 тис. пр. (70%), у Львівській — на 135 друк. од. (9,9%), тиражі збільшились на 145,6 тис. пр. (13%), у Сумській — на 19 друк. од. (3,9%) та на 111,3 тис. пр. (47,3%). Нарощення випуску друкованої продукції спостерігається також і в Тернопільській — на 14 друк. од. (1,4%), тиражів — на 370,9 тис. пр. (16,2%), у

Херсонській — на 138 друк. од. (107%), тиражі збільшилися на 39,1 тис. пр. (101,3%), у Хмельницькій — на 112 друк. од. (30,9%) та на 98,9 тис. пр. (53,4%), у Чернівецькій — на 21 друк. од. (4,2%), тиражів — на 32,8 тис. пр. (15,2%).

Серед лідерів вітчизняного книгодрукування як за назвами, так і за тиражами, як і раніше, залишаються Київ (7653 друк. од. тиражем 29 974,4 тис. пр.) та Харківська обл. (6674 друк. од. тиражем 27 803,1 тис. пр.). У загальному випус-

ку книг і брошур ці два регіони надрукували більше половини книг і брошур (54,4% за назвами та 83% за тиражами). Здали свої позиції Дніпропетровська область (за назвами — на 162 друк. од., за тиражами — на 17,2 тис. пр.), Донецька (на 123 друк. од. та 131,5 тис. пр.), Житомирська (на 40 друк. од. та 17,4 тис. пр.), Закарпатська (на 62 друк. од. та 63,1 тис. пр.), Київська (на 26 друк. од. та 42,4 тис. пр.), Полтавська (на 41 друк. од. та 26,8 тис. пр.) та Рівненська (на 60 друк. од. та 47,5 тис. пр.).

Таблиця 12

Випуск в Україні книг і брошур за територіальною ознакою

Випуск видання (республіка, область, місто)	2012		2013	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього	26 036	62 120,5	26 323	69 575,7
Автономна Республіка Крим	554	412,4	598	383,5
Вінницька	552	209,0	527	236,4
Волинська	293	347,5	317	721,3
Дніпропетровська	967	476,0	805	458,8
Донецька	1 852	3 328,3	1 729	3 196,8
Житомирська	224	92,6	184	75,2
Закарпатська	225	131,6	163	68,5
Запорізька	485	211,6	322	224,6
Івано-Франківська	197	114,3	234	134,5
Київська	149	108,2	123	65,8
Кіровоградська	184	66,6	188	113,2
Луганська	502	246,7	366	137,1
Львівська	1 367	1 123,7	1 502	1 269,3
Миколаївська	173	69,8	237	67,9
Одеська	726	240,7	719	487,2
Полтавська	339	119,1	298	92,3
Рівненська	261	84,7	201	72,2
Сумська	492	235,3	511	346,6
Тернопільська	1 009	2 289,5	1 023	2 660,4
Харківська	5 885	27 817,7	6 674	27 803,1
Херсонська	129	38,6	267	77,7
Хмельницька	475	284,2	405	313,6
Черкаська	446	217,1	460	193,9
Чернівецька	522	248,3	367	143,3
Чернігівська	356	156,5	318	200,6
м. Київ	7 537	23 411,2	7 653	29 974,4
м. Севастополь	135	39,3	132	57,5

Список використаної літератури

1. Афонін О. В. Українська книга 2011: рух по східних краях / Олександр Афонін // Вісник Книжкової палати. — 2012. — № 3. — С. 6—8.
2. Мураховський А. Л. Аналітичний огляд випуску друкованої продукції в 2012 році / Анатолій Мураховський // Вісник Книжкової палати. — 2013. — № 4. — С. 4—11.
3. Випуск неперіодичних видань в Україні у 2012 році згідно статистичного звіту ДНУ "Книжкова палата України імені Івана Федорова". — Режим доступу: <http://comin.kmu.gov.ua>. — Назва з екрана.
4. Друк України (2012) : ст. зб. / уклад. С. Буряк. — К. : Кн. палата України, 2013. — 135 с.
5. Про підсумки роботи Державного комітету телебачення і радіомовлення України у 2011 році. — Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=90013&cat_id=74142. — Назва з екрана.
6. Про підсумки роботи Державного комітету телебачення і радіомовлення України у 2012 році та основні завдання на 2013 рік. — Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=99880&cat_id=98543. — Назва з екрана.

7. Сенченко М. І. Книжкова палата України імені Івана Федорова — підсумки і перспективи / Микола Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2011. — № 12. — С. 3—6.
8. Сенченко М. І. Проблеми Книжкової палати України і вітчизняного книговидавництва — 2012 рік / Микола Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2013. — № 1. — С. 3—7.

Проанализировано состояние украинского книгоиздания за 2013 год согласно ассортименту издательской продукции, ее языкового и территориального аспектов. Приведены статистические данные по выпуску книг и брошюр ведущих отечественных издательств разной формы собственности, в том числе сферы управления Госкомтелерадио Украины.

State of Ukrainian bookpublishing in 2013 is analyzed accordingly to assortment of publish products, lingual and territorial actives. Production statistics of books manufactured by largest national publish houses with different types of property form (including administration sphere of the State Committee in Television and Radio-broadcasting) are illustrated.

Надійшла до редакції 25 квітня 2014 року